COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles, 13.7.2009
COM(2009) 358 final

RAPORTUL COMISIEI CĂTRE CONSILIU ȘI PARLAMENTUL EUROPEAN

Raport de sinteză privind stadiul de conservare a tipurilor de habitate și a speciilor în conformitate cu articolul 17 din Directiva „Habitate”

RAPORTUL COMISIEI CĂTRE CONSILIU ŞI PARLAMENTUL EUROPEAN

Raport de sinteză privind stadiul de conservare a tipurilor de habitate şi a speciilor în conformitate cu articolul 17 din Directiva „Habitate”

Rezumat

Prima evaluare sistematică a stadiului de conservare a celor mai vulnerabile tipuri de habitate şi specii din Europa, protejate în temeiul Directivei „Habitate”, a fost realizată în 25 de state membre şi 11 regiuni biogeografice (şapte terestre şi patru marine), ca parte a raportului periodic privind progresele înregistrate, elaborat la fiecare şase ani. Prin amploarea sa, acest exerciţiu de raportare este fără precedent în Europa şi oferă, pentru prima oară, o imagine de ansamblu şi un punct de referinţă pentru evaluarea tendinţelor viitoare.

Rezultatele privind perioada 2001-2006 arată că doar o proporţie redusă de habitate şi de specii de interes comunitar se află într-un stadiu de conservare favorabil. Rapoartele prezentate de statele membre arată că tipurile de habitate „de pajişti”, „de zone umede” şi „de coastă” sunt supuse celei mai puternice presiuni. Habitatele de pajişti sunt asociate în principal unor modele tradiţionale de agricultură, pe cale de dispariţie pe întreg teritoriul UE. Habitatele de zone umede sunt, în continuare, transformate pentru a fi destinate altor tipuri de utilizare a terenului şi suferă, de asemenea, efectele schimbărilor climatice. Habitatele de coastă sunt supuse unei presiuni din ce în ce mai mari din cauza turismului şi a dezvoltării urbane. Au fost observate semne de ameliorare în anumite părţi ale UE pentru câteva dintre speciile protejate în temeiul directivei, cum ar fi lupul, linxul eurasiatic, castorul şi vidra, dar pentru aceste specii, ca şi pentru majoritatea celorlalte specii, sunt necesare, în continuare, numeroase eforturi pentru a obţine populaţii sănătoase şi sustenabile.

Concluziile arată că măsurile de conservare stabilite în directivă, precum şi finanţarea şi alte instrumente prevăzute în cadrul politicilor sectoriale pot avea rezultate pozitive. Rămân multe de făcut pentru a continua progresele înregistrate până în prezent. În special, reţeaua Natura 2000 ar trebui extinsă, anumite situri pot necesita măsuri de restaurare, iar reţeaua şi siturile respective vor trebui să fie gestionate eficient şi dotate cu resurse adecvate.

În sfârşit, rapoartele transmise în cursul actualului exerciţiu de raportare demonstrează faptul că un număr relativ limitat de state membre investesc suficiente resurse pentru monitorizarea stării speciilor şi habitatelor de pe teritoriul lor. Pentru a fi eficient, un program de monitorizare necesită personal specializat şi resurse considerabile. Cu toate acestea, în lipsa unor date fiabile, va fi imposibilă evaluarea impactului măsurilor de conservare.

Rezultatele detaliate ale exerciţiului de raportare prevăzut la articolul 17 pot fi consultate la următoarea pagină de internet: http://biodiversity.eionet.europa.eu/article17.

1. INTRODUCERE

În 2001, Uniunea Europeană a stabilit obiectivul politic de a stopa diminuarea biodiversităţii în UE până în 2010. În temeiul Convenţiei privind diversitatea biologică, Uniunea Europeană a subscris la obiectivul global de a reduce în mod substanţial, până în 2010, ritmul actual de diminuare a biodiversităţii. În 2006, în comunicarea sa intitulată „Stoparea diminuării

biodiversității până în 2010 și ulterior”[1], Comisia Europeană a reafirmat obiectivul de a stopa diminuarea biodiversității până în 2010 și a stabilit o foaie de parcurs – Planul de acțiune privind biodiversitatea – pentru atingerea acestui obiectiv.

Este indispensabil, atât pentru politica UE cât și pentru politica internațională în acest domeniu, de a dispune de date fiabile în ceea ce privește starea și evoluția biodiversității. La nivelul UE, informațiile colectate și transmise de statele membre în temeiul Directivei „Habitate”[2] reprezintă o sursă importantă de date privind starea unora dintre cele mai amenințate tipuri de habitate și dintre cele mai vulnerabile specii de animale și de plante.

2. CERINȚE DE RAPORTARE ÎN CONFORMITATE CU ARTICOLUL 17 DIN DIRECTIVA „HABITATE”

Cerințe prevăzute de directivă

În conformitate cu articolul 17 din Directiva „Habitate”, statele membre trebuie să furnizeze, la fiecare șase ani, informații referitoare la punerea în aplicare a directivei. Pentru perioada de raportare 2001-2006, statele membre au furnizat, pentru prima oară, evaluări detaliate ale stadiului de conservare al fiecăruia dintre tipurile de habitate (216) și al fiecăreia dintre speciile (aproape 1 182) enumerate în directivă și prezente pe teritoriul lor.

Pe baza rapoartelor prezentate de statele membre, Comisia trebuie să elaboreze un raport de sinteză (prezentul document) cuprinzând o evaluare a progreselor înregistrate și a contribuției rețelei Natura 2000 la realizarea obiectivelor stabilite la articolul 3 din directivă.

Stadiul de conservare

În conformitate cu articolul 2 din Directiva „Habitate”, „în temeiul prezentei directive, se adoptă măsuri de menținere sau readucere la un **stadiu corespunzător de conservare** a habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de importanță comunitară” (tipurile de habitate enumerate în anexa I și speciile enumerate în anexele II, IV sau V la directivă).

Articolul 1 din directivă definește termenul „**stadiu de conservare**”, astfel cum se aplică habitatelor și speciilor. Aceste definiții țin cont de parametri precum mărimea zonei în care se găsește habitatul/specia, suprafața zonei de habitat, structura și funcțiile sale (pentru habitate), dimensiunea populației, structura de vârstă, mortalitatea și reproducerea (pentru specii). Aceste dispoziții servesc drept bază pentru elaborarea unei metode comune de evaluare și a unui format comun de raportare, care a fost convenit de Comitetul „Habitate”[3] în martie 2005[4]. În 2006[5], Comisia a furnizat orientări suplimentare privind procesul de evaluare.

---

1 COM(2006) 216 final, 22.5.2006.

2 Directiva 92/43/CEE a Consiliului privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică.

3 Comitet de reglementare compus din reprezentanți ai statelor membre, instituit prin articolul 20 din Directiva „Habitate” pentru a asista Comisia în implementarea directivei.

4 *Assessment, monitoring and reporting of conservation status — Preparing the 2001-2006 report under Article 17 of the Habitats Directive*. Notă pentru Comitetul „Habitate”, DG Mediu, Bruxelles, 15 martie

Regiuni biogeografice

Habitatele și speciile care, în mod tradițional, coexistă, sunt asociate regiunilor care prezintă similarități în ceea ce privește clima, altitudinea și geologia. Din punct de vedere ecologic, Europa poate fi împărțită în regiuni biogeografice terestre (șapte) și marine (patru). Prin urmare, la efectuarea evaluării, de către un stat membru, a stadiului de conservare a unei specii sau a unui habitat, zona de referință pentru evaluări nu era teritoriul acelui stat membru, ci părțile respective ale regiunilor biogeografice situate pe teritoriul statului membru respectiv (a se vedea caseta 1 pentru mai multe informații privind regiunile biogeografice).

Procesul de raportare

Rapoartele au fost prezentate în format electronic prin intermediul sistemului „Reportnet" al Agenției Europene de Mediu (AEM). Rapoartele naționale trebuiau transmise până în iunie 2007. Trei state membre au respectat acest termen, în timp ce altele au continuat să transmită rapoarte până în martie 2008[6]. Rapoartele primite din partea statelor membre au fost mai întâi controlate de către Centrul tematic european pentru diversitatea biologică (CTE-DB) al AEM, pentru a evalua calitatea și caracterul complet al informațiilor. Cererile de clarificări, adăugări și modificări au fost trimise statelor membre în cauză cu un termen limită pentru prezentarea datelor lipsă sau actualizate.

Consultări

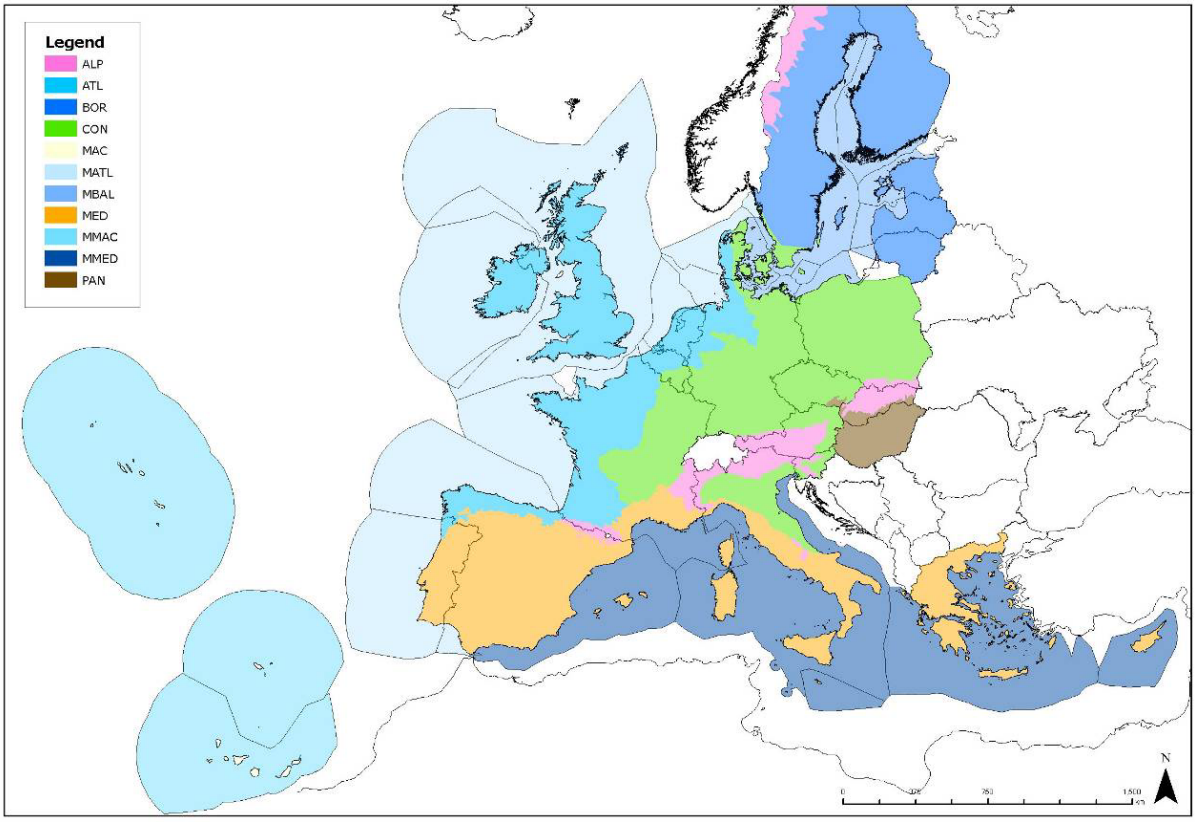
În cursul evaluării datelor și al pregătirii prezentului document, statele membre au fost consultate de trei ori. Mai întâi, ele au fost invitate să reexamineze sintezele naționale elaborate pe baza rapoartelor naționale. A fost apoi deschisă o consultare publică pe internet în perioada cuprinsă între 28 iulie și 15 septembrie 2008, permițând unei game largi de părți interesate să transmită comentarii. Au fost înregistrați aproximativ 2 000 de vizitatori provenind din 700 de locații din întreaga UE și au fost primite aproape 400 de comentarii. Trei sferturi (75%) dintre aceste comentarii au fost considerate pertinente și au fost integrate în baza de date online („Data Sheet Info"). În sfârșit, un proiect al prezentului document a fost prezentat Comitetului „Habitate".

2005 http://circa.europa.eu/Public/irc/env/monnat/library?l=/habitats_reporting/reporting_2001-2007/reporting_framework&vm=detailed&sb=Title.

[5] *Assessment, monitoring and reporting under Article 17 of the Habitats Directive: Explanatory Notes & Guidelines*, octombrie 2006. http://circa.europa.eu/Public/irc/env/monnat/library?l=/habitats_reporting/reporting_2001-2007/guidlines_reporting&vm=detailed&sb=Title.

[6] Informațiile primite după această dată nu au mai putut fi luate în considerare.

Caseta 1: Regiuni biogeografice

Abrevieri utilizate pentru diferitele regiuni biogeografice:

ALP=alpină; ATL=atlantică; BOR=boreală; CON=continentală; MAC=macaroneziană; MED=mediteraneeană; PAN=panonică; MATL=atlantică marină; MBAL=baltică marină; MMAC=macaroneziană marină; MED=mediteraneeană marină

3. CARACTERUL COMPLET ŞI CALITATEA DATELOR

Informaţiile lipsă

În ansamblu, aproximativ 13% din evaluările privind stadiul de conservare a habitatelor regionale și 27% din evaluările privind stadiul de conservare a speciilor regionale au fost clasificate de statele membre în categoria „necunoscut”. Această clasificare a fost foarte frecvent utilizată în cazul speciilor prezente în țările din sudul Europei, respectiv Cipru, Grecia, Spania și Portugalia, unde stadiul de conservare a peste 50% din speciile declarate pe teritoriul lor a fost clasificat drept „necunoscut”. Multe state membre nu dispuneau de informații complete și fiabile referitoare la lilieci.

Mediul marin reprezintă o problemă aparte, 57% din evaluările stadiului de conservare a speciilor marine și aproximativ 40% din evaluările stadiului de conservare a habitatelor marine fiind clasificate în categoria „necunoscut”. Multe state membre pur și simplu nu dispuneau de informațiile necesare privind stadiul de conservare a speciilor și a habitatelor marine prezente pe teritoriul lor.

Calitatea și coerența

Chiar și atunci când informațiile sunt disponibile, pot apărea probleme din cauza modurilor diferite de colectare și de prezentare a datelor. Acolo unde a fost posibil, unele dintre aceste probleme au fost abordate de către CTE-DB cu ocazia prelucrării și a evaluării datelor. Comisia și statele membre se străduiesc deja să utilizeze învățămintele trase în cursul acestui prim exercițiu de raportare pentru a îmbunătăți informațiile care vor fi transmise în cadrul următoarei perioade de raportare.

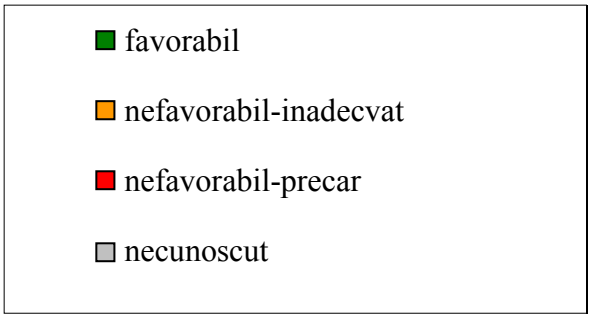
4. PRINCIPALELE CONCLUZII TRASE DE PE URMA RAPOARTELOR ELABORATE ÎN CONFORMITATE CU ARTICOLUL 17

A) Introducere

Centrul tematic pentru diversitatea biologică al Agenției Europene de Mediu a efectuat evaluări integrate în diverse regiuni biogeografice, pe baza rapoartelor statelor membre și utilizând o metodologie aprobată. Evaluările statelor membre au fost ponderate în funcție de proporția în care respectiva specie sau respectivul habitat se găsește pe teritoriul lor. Rezultatele au fost apoi agregate pentru a obține o evaluare unică integrată pentru fiecare regiune biogeografică. În total, 701 de evaluări de habitate și 2 240 de evaluări de specii au fost realizate la nivel biogeografic.

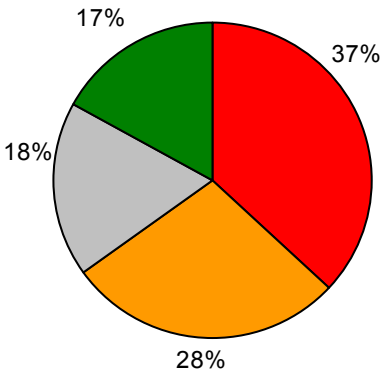
Site-ul internet (http://biodiversity.eionet.europa.eu/article17) oferă mai multe detalii privind evaluările naționale ale stadiului de conservare și evaluarea biogeografică (inclusiv hărți și fișe de date), precum și un raport tehnic detaliat.

În prezentul raport, rezultatul evaluărilor stadiului de conservare a unui habitat sau a unei specii corespunde uneia dintre următoarele patru categorii: „favorabil” (verde), „nefavorabil-inadecvat” (portocaliu), „nefavorabil-precar” (roșu) sau „necunoscut” (gri).

B) Stadiul de conservare a tipurilor de habitate enumerate în anexa I din Directiva „Habitate”

La nivel biogeografic, aproape 65% din cele 701 evaluări de habitate prevăzute în anexa I sunt nefavorabile. Doar 17% din evaluările de habitate sunt favorabile (fig.1.A).

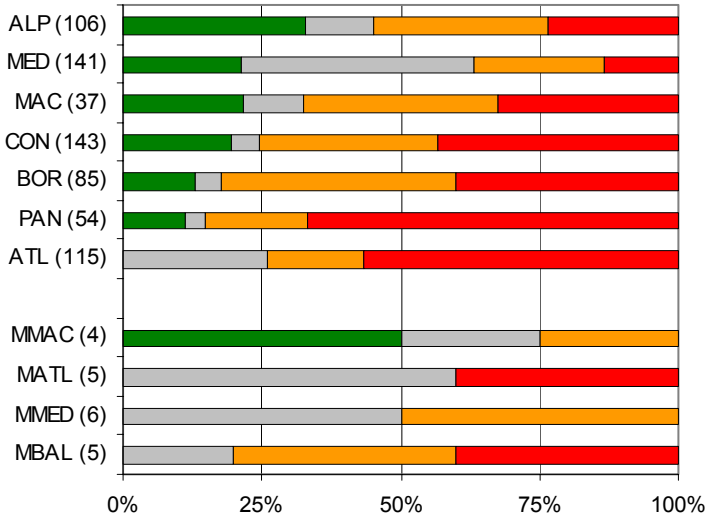

Figura 1.A **Figura 1.B**

Figura 1.A: Sinteză a stadiului de conservare a habitatelor menționate în anexa I (procentajul corespunde numărului de evaluări efectuate)

Figura 1.B: Sinteză a stadiului de conservare a tipurilor de habitate în diferitele regiuni biogeografice (numerele din interiorul parantezelor indică numărul de evaluări)

Figura 1.B, care prezintă stadiul de conservare a habitatelor în diferitele regiuni biogeografice, arată diferențe clare între regiuni. Niciuna dintre evaluările de habitate din regiunea atlantică nu a fost favorabilă, în timp ce 20-30% din evaluările de habitate au fost favorabile în regiunile mediteraneeană și alpină.

Anexa I la Directiva „Habitate” include o gamă largă de habitate împărțite în nouă grupe de tipuri de habitate asociate, cum ar fi pădurile sau pajiștile. Figura 2 sintetizează rezultatele evaluărilor efectuate pentru fiecare din aceste nouă grupe de habitate.

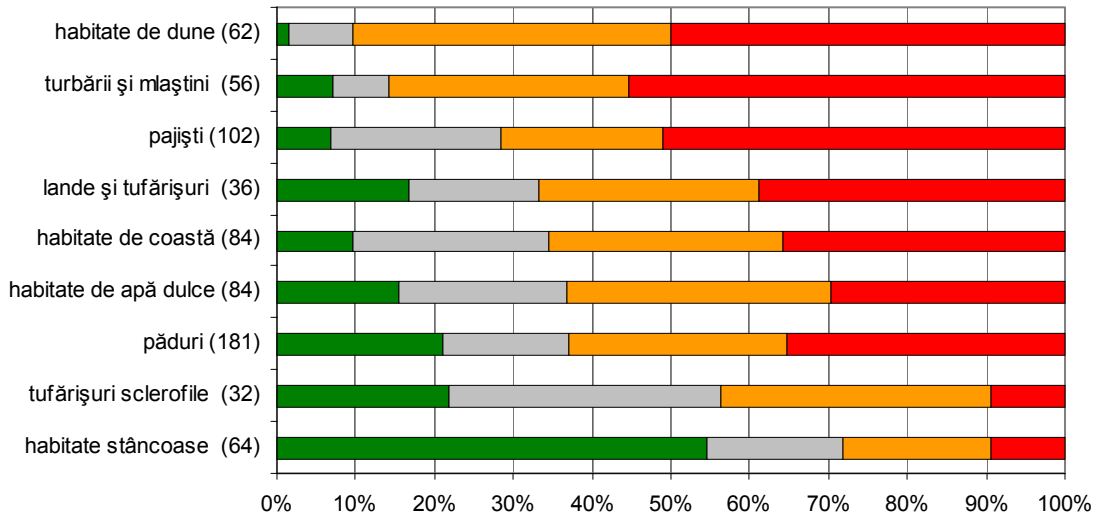

Figura 2: Evaluarea stadiului de conservare a habitatelor pe grupă de habitat (numerele din interiorul parantezelor indică numărul de evaluări efectuate pentru fiecare grupă)

Majoritatea habitatelor de pajişti din Europa necesită o gestionare activă. Abandonarea practicilor tradiționale de gestionare a dus la diminuarea biodiversității în anumite zone, în timp ce, în alte zone, sursa problemei constă în adoptarea unor practici agricole mai intensive. Habitatele de pajişti sunt supuse unei presiuni deosebite în regiunile atlantică, panonică şi boreală.

Turbăriile şi mlaştinile necesită regimuri hidrologice specifice. Stadiul de conservare al acestor tipuri de habitate este deosebit de precar în regiunea biogeografică atlantică şi în cea continentală.

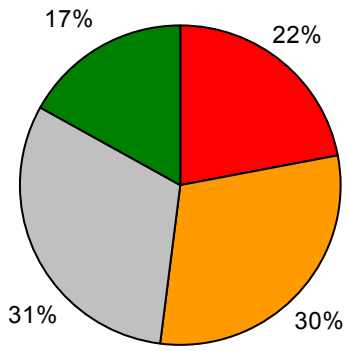
Habitatele de dune sunt supuse unei presiuni severe pe întreg teritoriul UE şi aproape nicio evaluare nu este favorabilă. Statele membre desemnează dezvoltarea costieră şi turistică ca fiind principala ameninţare.

Habitatele stâncoase şi tufărişurile sclerofile (de exemplu, diferite tipuri de grohotişuri) tind să aibă mai multe evaluări pozitive decât alte grupe de habitate. O excepţie clară de la această regulă generală este reprezentată de tipul de habitat „gheţari permanenţi”, având în vedere faptul că gheţarii sunt ameninţaţi pe întreg teritoriul UE din cauza schimbărilor climatice.

În ceea ce priveşte habitatele de păduri, situaţia este relativ variată şi tendinţele generale sunt mai puţin evidente.

C) Stadiul de conservare a speciilor menționate în anexele la Directiva „Habitate”

În ansamblu, în întreaga UE au fost efectuate 2 240 de evaluări de specii distincte. Doar 17% din aceste evaluări au fost favorabile, 52% au fost nefavorabile, iar în 31% din cazuri, stadiul de conservare a fost clasificat drept „necunoscut” (figura 3.A).

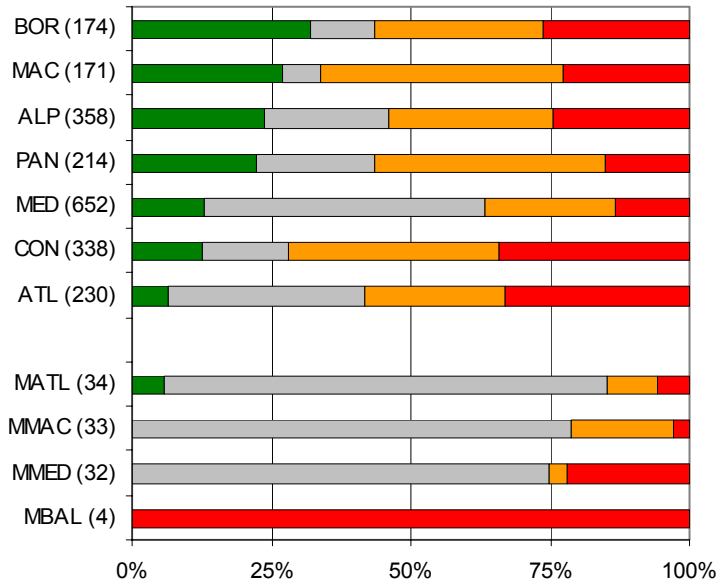

Figura 3.A **Figura 3.B**

Figura 3.A: Sinteză a stadiului de conservare a speciilor (procentajul corespunde numărului de evaluări efectuate)

Figura 3.B: Sinteză a stadiului de conservare a speciilor în diferitele regiuni biogeografice (numerele din interiorul parantezelor indică numărul de evaluări)

Regiunea boreală înregistrează cel mai ridicat procentaj de evaluări „favorabile” ale stadiului de conservare, urmată de regiunile macaroneziană și alpină (figura 3.B). Proporția foarte ridicată de evaluări calificând stadiul de conservare drept „necunoscut” în regiunile mediteraneeană și atlantică complică foarte mult comparațiile.

În regiunile marine, majoritatea evaluărilor califică stadiul de conservare drept „necunoscut”, cu excepția regiunii baltice, în care stadiul de conservare a celor patru specii de mamifere a fost considerat în mod uniform ca fiind precar.

În ceea ce privește principalele grupe taxonomice, este dificil să se stabilească diferențele sistematice dintre acestea în privința stadiului lor de conservare în UE (figura 4).

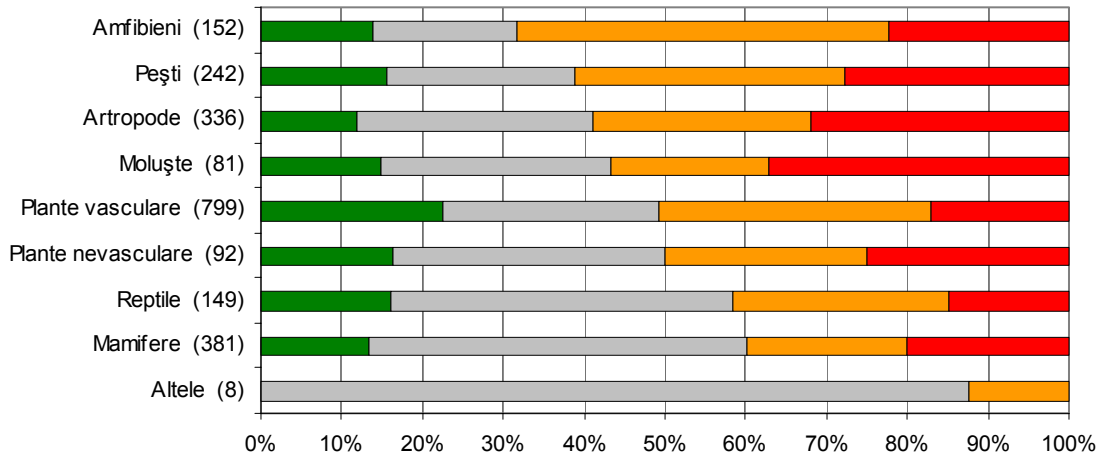

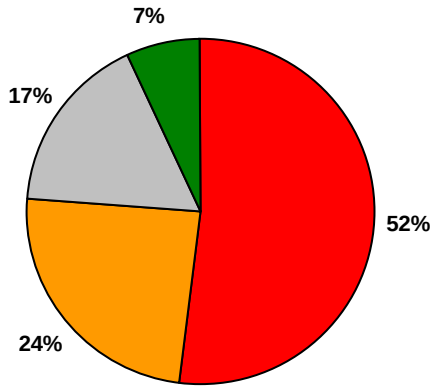
Figura 4: Sinteză a stadiului de conservare a speciilor pe grupă taxonomică (numerele din interiorul parantezelor indică numărul de evaluări efectuate pentru fiecare grupă)

D) Stadiul de conservare a tipurilor de habitate asociate agriculturii

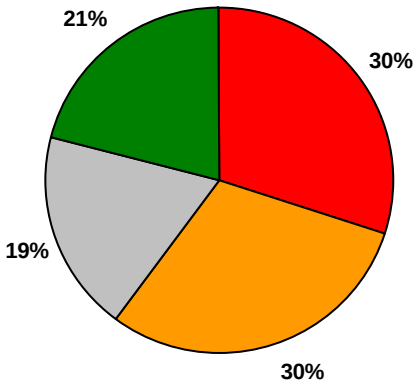
Au fost comparate rezultatele evaluărilor efectuate pentru tipurile de habitate asociate agriculturii cu cele obținute pentru alte utilizări ale terenului (figura 5). Rezultă în mod clar că tipurile de habitate asociate agriculturii au, în general, un stadiu de conservare mai precar, doar 7% din evaluări fiind favorabile, față de 21% pentru habitatele „neagricole”. Situația este deosebit de gravă în regiunea atlantică, unde niciunul dintre habitatele asociate agriculturii nu a primit o evaluare favorabilă. În regiunea atlantică se exercită cea mai puternică presiune asupra terenurilor agricole și tot aici se găsesc unele dintre zonele cu cea mai intensivă agricultură de pe continent. În regiunile panonică și mediteraneeană, procentajul de evaluări favorabile pentru aceste tipuri de habitate a fost de 5% și, respectiv, 3%. Cu toate acestea, situația din regiunea mediteraneeană este complicată de procentajul foarte ridicat de evaluări clasificate în categoria „necunoscut”. Rezultatele actualei perioade de raportare vor oferi un punct de referință pentru evaluarea impactului unei game largi de măsuri în favoarea biodiversității puse în aplicare în cadrul politicii agricole comune.

Figura 5: Comparație între stadiul de conservare al tipurilor de habitate considerate ca fiind asociate agriculturii și cel al tipurilor de habitate neasociate agriculturii

Tipuri de habitate asociate agriculturii (204 evaluări)

Tipuri de habitate neasociate agriculturii (497 de evaluări)

E) Habitate şi specii afectate de schimbările climatice

În rapoartele transmise de statele membre, se precizează că schimbările climatice au un impact negativ asupra stadiului de conservare a 42 de habitate (19%) şi 144 de specii (12%).

Habitatele de zone umede, precum turbăriile şi mlaştinile par a fi cele mai influenţate de schimbările climatice, urmate de habitatele de dune.

În ceea ce priveşte principalele grupe de specii, se pare că amfibienii reacţionează mai mult la schimbările climatice decât alte grupe. Amfibienii sunt puternic asociaţi tipurilor de habitate de zone umede afectate de schimbările climatice (a se vedea mai sus). Este posibil, de asemenea, ca schimbările climatice să aibă un impact şi asupra ratelor de reproducere, întrucât schimbările de temperatură marchează adesea începutul perioadei de reproducere la speciile de amfibieni.

5. INTERPRETARE MAI NUANŢATĂ A REZULTATELOR

Exerciţiul de raportare prevăzut la articolul 17 a generat o cantitate importantă de informaţii privind stadiul de conservare a peste 200 de tipuri de habitate şi a aproape 1 200 de specii din 25 de state membre şi 11 regiuni biogeografice. În prezentul raport, Comisia s-a străduit să sintetizeze principalele rezultate şi concluzii dar, în mod inevitabil, procesul de agregare şi de consolidare tinde să mascheze o mare parte a informaţiilor detaliate.

Deşi concluzia generală este aceea că stadiul de conservare a numeroase tipuri de habitate şi specii este negativ, rezultatele mai detaliate arată că anumite specii, precum ursul brun, lupul şi castorul sunt pe cale de recuperare şi se restabilesc în numeroase regiuni (însă nu în toate). Pentru speciile mari cum sunt acestea, o creştere a populaţiei înseamnă că habitatele adecvate sunt disponibile şi că presiunile negative, precum vânătoarea şi poluarea au fost reduse.

În plus, pentru multe specii şi tipuri de habitate pentru care evaluările au pus în evidenţă un stadiu de conservare nefavorabil într-o regiune biogeografică, o evaluare mai detaliată arată că stadiul de conservare variază între statele membre. Evaluările regionale se bazează pe cel mult zece evaluări naţionale, iar evaluările regionale negative includ adesea ţări care au prezentat evaluări diferite. De exemplu, stadiul de conservare a libelulei *Aeshna viridis* a fost clasificat în categoria „nefavorabil-precar” în ansamblul regiunii continentale dar, astfel cum arată figura 6, stadiul de conservare diferă în fiecare dintre cele trei ţări în care aceasta este prezentă.

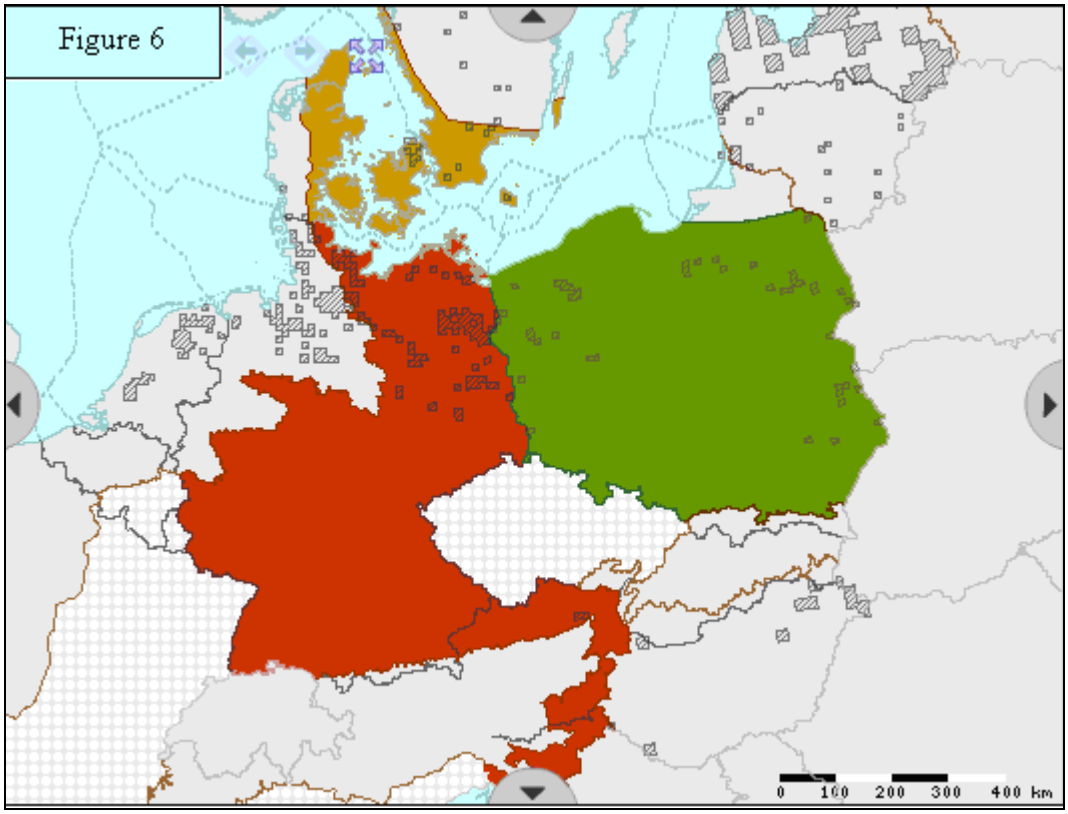

Figura 6: Evaluări ale statelor membre în regiunea continentală pentru libelula *Aeshna viridis* (libelula verde) menționată în anexa IV. Stadiul de conservare a acestei specii a fost clasificat în categoria „nefavorabil-precar” în regiunea respectivă (sursă: http://biodiversity.eionet.europa.eu/article17)

În mod similar, stadiul de conservare a speciei vegetale *Arnica montana* a fost evaluat ca fiind „nefavorabil-inadecvat” în regiunea alpină, dar figura 7 sugerează faptul că stadiul de conservare la nivel național variază, de la „favorabil” în vest la „nefavorabil-precar” în est. Totuși, această situație este valabilă doar pentru regiunea alpină, având în vedere faptul că, în partea atlantică a Franței și în țările din Benelux (regiunea atlantică și cea continentală), stadiul de conservare a speciei este „nefavorabil-precar”.

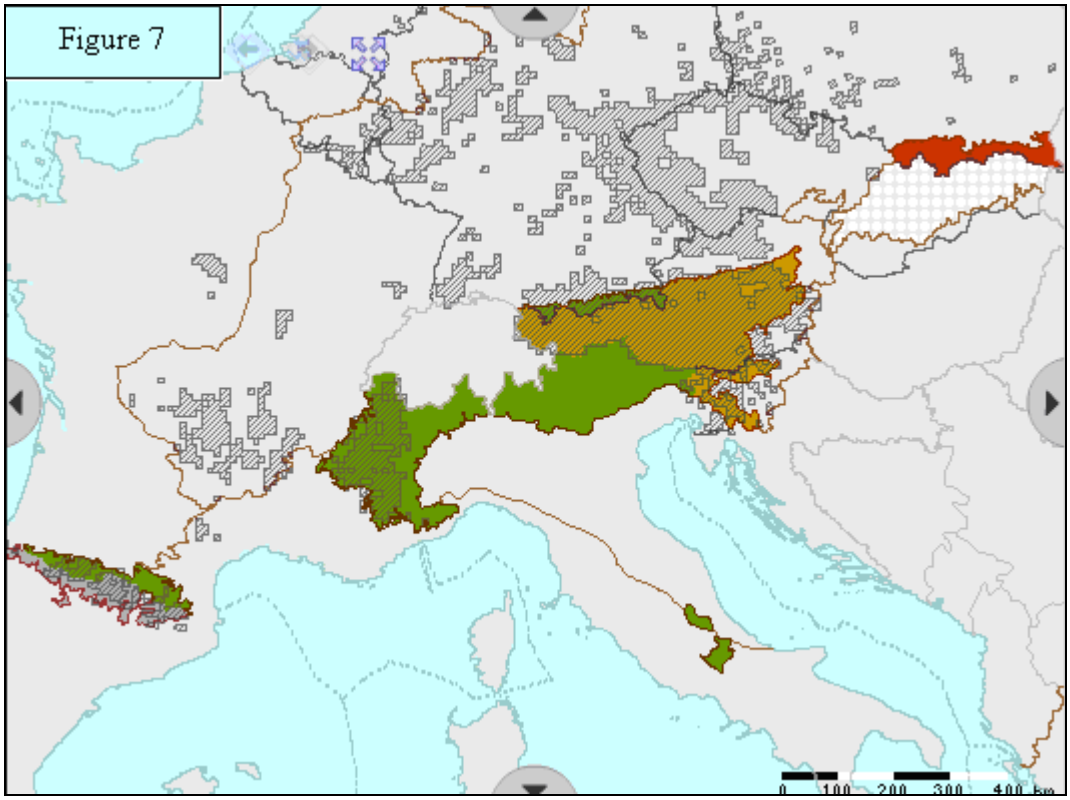

Figura 7: Evaluări ale statelor membre în regiunea alpină pentru specia vegetală *Arnica montana* menționată în anexa IV. Stadiul de conservare a acestei specii a fost clasificat în categoria „nefavorabil-inadecvat” în regiunea respectivă
(sursă: http://biodiversity.eionet.europa.eu/article17)

6. LEGĂTURA DINTRE STADIUL DE CONSERVARE ȘI REȚEAUA NATURA 2000

A) Introducere

Directiva „Habitate” prevede ca raportul de sinteză al Comisiei să abordeze contribuția rețelei Natura 2000 la realizarea obiectivelor menționate la articolul 3. În special, Natura 2000 are scopul de a permite „menținerea sau, după caz, readucerea la un stadiu corespunzător de conservare în aria lor de extindere naturală” a tipurilor de habitate enumerate în anexa I la directivă și a speciilor enumerate în anexa II la directivă.

B) Ce este Natura 2000?

În temeiul articolului 3 din Directiva „Habitate”, statele membre trebuie să desemneze o serie de situri protejate. Aceste situri fac parte din rețeaua Natura 2000 (compusă din situri desemnate în temeiul Directivelor „Habitate” și „Păsări”), care este cea mai mare rețea ecologică din lume. În prezent, există aproape 22 000 de situri desemnate în temeiul Directivei „Habitate”, acoperind aproximativ 13,3% din teritoriul UE. În total, rețeaua Natura 2000 numără peste 25 000 de situri (Directivele „Habitate” și „Păsări” combinate), corespunzătoare unei game largi de tipuri de utilizare a terenurilor - agricultură, păduri, spații naturale - și ocupând 17% din teritoriul UE.

C) Rețeaua Natura 2000 și contribuția sa la stabilirea unui stadiu de conservare favorabil

Rețeaua Natura 2000 s-a dezvoltat constant de-a lungul ultimilor 15 ani (figura 8) și partea terestră a rețelei ar trebui să fie încheiată până în 2010.

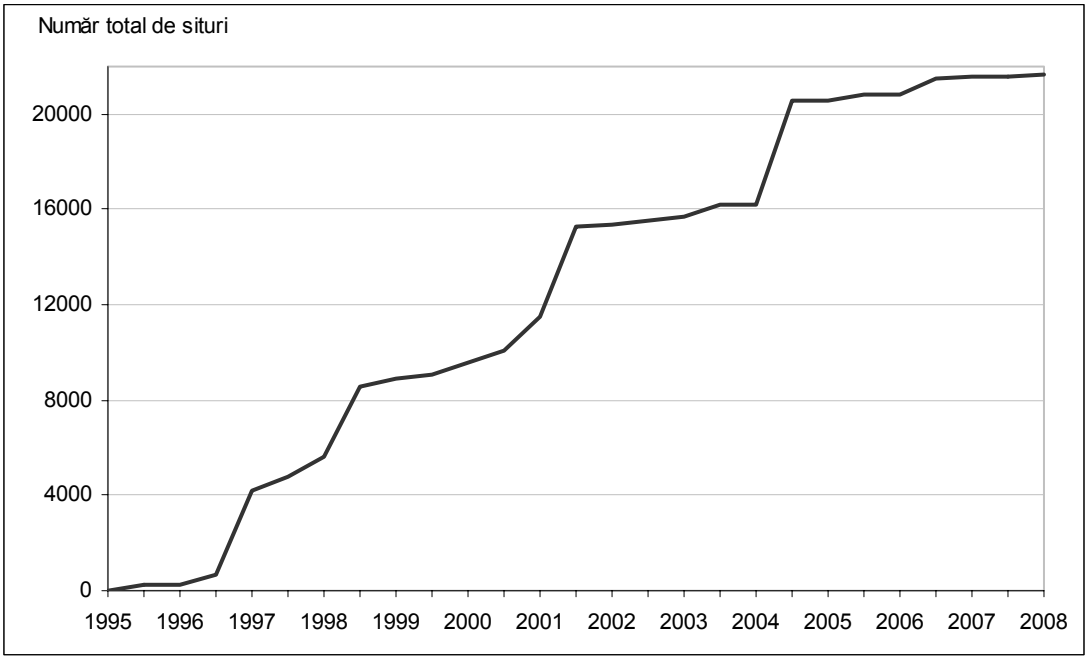

Figura 8. Dezvoltarea rețelei Natura 2000 în ceea ce privește numărul de situri

În conformitate cu directiva, atunci când un sit este adăugat în mod oficial în lista de situri de interes comunitar a UE, statul membru dispune de zece ani pentru a elabora măsurile de conservare necesare pentru protejarea valorii ecologice a zonei respective. Ținând cont de termenele necesare pentru punerea în aplicare a rețelei și de faptul că, în numeroase cazuri, măsurile de conservare sunt încă în curs de elaborare, nu ar fi realist să se pretindă, în acest stadiu, stabilirea unei relații clare, pozitive, între rețeaua Natura 2000 și stadiul de conservare al tipurilor de habitate (anexa I) și al speciilor (anexa II) reglementate de directivă. Aceasta nu înseamnă că nu există exemple pozitive (a se vedea secțiunile 3 și 4 de mai sus). Într-adevăr, există numeroase cazuri în care siturile Natura 2000, în special cele care beneficiază de finanțare în cadrul programelor LIFE sau al programelor de dezvoltare rurală, au înregistrat îmbunătățiri clare la nivel local. În plus, există în prezent dovezi științifice clare conform cărora siturile Natura 2000 desemnate în temeiul Directivei „Păsări”, adoptată cu 13 ani înainte de Directiva „Habitate”, contribuie în mod semnificativ la protejarea speciilor de păsări[7]. În 2013 și, respectiv, 2019, atunci când vor fi prezentate cel de-al doilea și cel de-al treilea raport, ar trebui să se poată observa în mod clar contribuția pozitivă a rețelei Natura 2000 la stadiul de conservare al tipurilor de habitate și al speciilor reglementate de Directiva „Habitate”.

[7] *International Conservation Policy Delivers Benefits for Birds in Europe*, *Science*, 10 august 2007.

D) Sprijin financiar pentru implementarea Directivei „Habitate”

În 2004, Comisia Europeană a estimat la 6,1 miliarde EUR costul total anual al gestionării rețelei Natura 2000[8]. La acest cost se adaugă măsurile de conservare luate de statele membre în afara siturilor Natura 2000 pentru a atinge obiectivele directivei. La nivelul UE, cea mai mare parte a sprijinului financiar disponibil pentru protejarea naturii provine de la programele de dezvoltare rurală din cadrul politicii agricole comune și de la programele din cadrul politicii de coeziune. În plus, proiectele specifice finanțate în cadrul programului LIFE au contribuit, de asemenea, la îmbunătățirea stadiului de conservare al unor anumite habitate și specii. Există diferențe semnificative în ceea ce privește modul în care diferitele state membre utilizează mijloacele de protecție a biodiversității prevăzute de instrumentele de finanțare comunitare, iar rezultatele prezentate în prezentul raport sugerează faptul că, în numeroase cazuri, nivelul investițiilor va trebui să crească pentru ca statele membre să-și poată respecta obligațiile în temeiul Directivei „Habitate”.

7. CONCLUZII

Pentru prima oară, UE a efectuat o evaluare completă a stadiului de conservare a celor mai vulnerabile habitate și specii ale sale în 25 de state membre și 11 regiuni biogeografice (șapte terestre și patru marine). UE dispune în prezent de un punct de referință precis pentru evaluarea viitoarelor tendințe legate de stadiul de conservare a celor mai vulnerabile specii și habitate ale sale. Amploarea acestui exercițiu de raportare privind biodiversitatea este fără precedent în Europa.

Protecția biodiversității reprezintă o prioritate pentru Uniunea Europeană, iar succesul politicilor noastre depinde de măsura în care vom dispune de o evaluare completă și fiabilă a stării biodiversității noastre. Prin urmare, este esențială consacrarea unor resurse suficiente pentru monitorizare și raportare, în conformitate cu Directivele „Habitate” și „Păsări”. Prezentul raport demonstrează faptul că numeroase state membre trebuie să investească mult mai mult în aceste lucrări și că informațiile referitoare la habitatele și la speciile marine lipsesc sau sunt lacunare.

Rezultatele rapoartelor din perioada 2001-2006 arată că, pentru numeroase habitate și specii menționate în Directiva „Habitate”, nu s-a putut atinge un stadiu de conservare favorabil nici la nivel național, nici la nivel regional biogeografic. Totuși, există semne de evoluție pozitivă în anumite cazuri. Va trebui să așteptăm rezultatele următoarei runde de monitorizare și de raportare pentru a putea confirma aceste tendințe.

Succesul directivei depinde în principal de nivelul investițiilor efectuate pentru protejarea biodiversității. Creșterea finanțării comunitare în favoarea biodiversității în cursul acestui deceniu are o importanță deosebită, iar efectele sale, precum și cele ale schimbărilor politice asupra practicilor trebuie să fie monitorizate pentru a garanta o îmbunătățire permanentă a situației biodiversității. Este clar faptul că, pentru a aborda o provocare de o asemenea amploare, precum stoparea diminuării biodiversității, vor fi necesare eforturi și mai importante în următorii ani.

---

[8] COM(2004) 431 final, Comunicare a Comisiei către Consiliu și Parlamentul European — Finanțarea rețelei Natura 2000.

Rapoartele prezentate de statele membre arată că starea generală a habitatelor de pajiști, de zone umede și de coastă este deosebit de precară. Habitatele de pajiști sunt asociate în principal unor modele tradiționale de agricultură, pe cale de dispariție pe întreg teritoriul UE. În general, stadiul de conservare al tuturor tipurilor de habitate asociate agriculturii este cu mult mai precar decât cel al altor tipuri de habitate. În anumite părți ale UE, această situație se datorează trecerii la o agricultură mai intensivă, în timp ce, în alte zone, ea decurge din părăsirea terenurilor și din lipsa administrării. Habitatele de zone umede sunt, în continuare, transformate pentru a fi destinate altor tipuri de utilizare a terenului și suferă, de asemenea, efectele schimbărilor climatice. Habitatele de coastă sunt supuse unei presiuni din ce în ce mai mari din cauza dezvoltării urbane.

Punerea în aplicare a părții terestre a rețelei Natura 2000 se află în etapa finală, iar prioritatea trebuie să fie în prezent aceea de a asigura elaborarea și punerea în aplicare a unor măsuri de conservare adecvate pentru toate siturile Natura 2000, inclusiv acordarea unui sprijin financiar suficient. În ceea ce privește mediul marin, sunt necesare, în continuare, eforturi considerabile pentru completarea rețelei.